

MALA I SREDNJA PODUZEĆA

Mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) predstavljaju 99 % svih poduzeća u EU-u. Ona osiguravaju dvije trećine radnih mjesta u privatnom sektoru i zaslužna su za više od polovice cjelokupne dodane vrijednosti koju ostvaruju poduzeća u EU-u. Razni akcijski programi usvojeni su kako bi se povećala konkurentnost MSP-ova zahvaljujući istraživanjima i inovacijama, te kako bi im se omogućio bolji pristup financiranju. U strategijama koje su donesene kako bi se osigurali bolji okvirni uvjeti za MSP-ove vodilo se računa i o postizanju ugljične neutralnosti i o digitalnoj tranziciji. Povrh toga, učinci pandemije bolesti COVID-19 potaknuli su drugačije razmišljanje o gospodarskom oporavku, obnovi i jačanju otpornosti MSP-ova.

PRAVNA OSNOVA

MSP-ovi uglavnom djeluju na nacionalnoj razini jer ih relativno malo sudjeluje u prekograničnom poslovanju unutar EU-a. MSP-ovi su, međutim, neovisno o opsegu njihova poslovanja, obuhvaćeni zakonodavstvom EU-a na različitim područjima, kao što su oporezivanje (članci 110. do 113. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije (UFEU)), tržišno natjecanje (članci 101. do 109. UFEU-a) i pravo društava (pravo poslovnog nastana: članci 49. do 54. UFEU-a). Definicija MSP-ova može se pronaći u preporuci Komisije 2003/361/EZ.

CILJEVI

Mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća predstavljaju 99 % svih poduzeća u EU-u. Nešto manje od 23 milijuna MSP-ova stvorilo je 2015. godine 3,9 bilijuna EUR dodane vrijednosti te je zapošljavalo oko 90 milijuna ljudi, a uz to su i ključan izvor poduzetničkog duha i inovacija, koji su presudni za konkurentnost poduzeća u EU-u. Cilj je politike EU-a na području malog i srednjeg poduzetništva osigurati da politike i mjere Unije budu prilagođene malim poduzećima te da doprinose većoj privlačnosti Europe za osnivanje poduzeća i poslovanje.

POSTIGNUĆA

A. Akt o malom poduzetništvu (SBA)

Komisija je u lipnju 2008. predložila dosad najpotpuniju i najobuhvatniju inicijativu o MSP-ovima. Inicijativa je predstavljena komunikacijom [COM\(2008\)0394](#) kao Akt o malom poduzetništvu. Cilj je tog Akta stvoriti novi politički okvir kojim bi se povezali postojeći instrumenti te kojim bi se nastavilo s radom na temeljima Europske povelje

o malom poduzetništvu i Moderne politike rasta i zapošljavanja za MSP-ove. Umjesto sveobuhvatnog pristupa na razini Zajednice, Aktom se zauzima „pristup političkog partnerstva s državama članicama”. Cilj je tog Akta poboljšati opći pristup koji se zauzima prema poduzetništvu u EU-u vodeći se načelom „prednost malim subjektima”.

1. Pametna regulativa

Smanjenje administrativnog opterećenja i birokracije prioritet je Komisije u Aktu o malom poduzetništvu. Javna uprava koja je bolje prilagođena potrebama MSP-ova mogla bi uvelike doprinijeti njihovom rastu. Direktiva o uslugama na unutarnjem tržištu (Direktiva 2006/123/EZ) objavljena je 2006. te se počela primjenjivati u svim državama članicama EU-a 2009.

Za mala su poduzeća naročito korisne izmjene Direktive o borbi protiv kašnjenja u plaćanju (kojima se od javnih tijela traži da podmire račune u roku od 30 dana, kao sigurnosno jamstvo za MSP-ove) i Direktive o elektroničkom izdavanju računa (kojima se takve račune izjednačuje s tiskanim računima).- Nadalje, zahvaljujući modernizaciji politike EU-a o javnoj nabavi, administrativno opterećenje za MSP-ove u postupku javne nabave sada je manje, a njihove su mogućnosti za zajedničko podnošenje ponuda veće. Istim pristupom pojednostavljene obveze financijskog izvještavanja te je smanjeno administrativno opterećenje za MSP-ove zahvaljujući modernizaciji javne nabave u EU-u i Računovodstvene direktive (sada Direktiva 2013/34/EU).

2. Pristup financiranju

MSP-ovi često ne uspijevaju dobiti potrebna financijska sredstva na financijskim tržištima. Posljednjih je godina postignut određeni napredak u povećanju dostupnosti financiranja i kredita za MSP-ove stavljanjem na raspolaganje zajmova, jamstava i poduzetničkoga kapitala. Europske financijske institucije – Europska investicijska banka (EIB) i Europski investicijski fond (EIF) – pojačale su svoje aktivnosti u pogledu MSP-ova.

Međutim, u Aktu o malom poduzetništvu pristup financiranju još se uvijek navodi kao drugi najveći problem s kojim se suočavaju MSP-ovi. Komisija je u studenome 2011. predložila „Akcijski plan za poboljšanje pristupa financiranju za mala i srednja poduzeća” ([COM\(2011\)0870](#)). On između ostalog uključuje političke inicijative za lakši pristup MSP-ova tržištima poduzetničkoga kapitala. Komisija prati situaciju u vezi s pristupom financiranju za MSP-ove preko Istraživanja o pristupu financiranju za poduzeća (SAFE), koje zajednički provode Komisija i Europska središnja banka.

3. MSP-ovi na jedinstvenom tržištu

U Aktu o malom poduzetništvu i komunikacijama Komisije „Prema aktu o jedinstvenom tržištu – za visokokonkurentno socijalno tržišno gospodarstvo” ([COM\(2010\)0608](#)) i „Akt o jedinstvenom tržištu II.” ([COM\(2012\)0573](#)) istaknuta je potreba za stalnim poboljšavanjem okvirnih uvjeta za poduzeća na jedinstvenom tržištu. Trenutačno su na snazi ili u pripremi razne inicijative i mjere za lakše osnivanje i poslovanje MSP-ova na unutarnjem tržištu. MSP-ovima su dopuštena odstupanja na brojnim poljima, primjerice na području pravila tržišnog natjecanja, oporezivanja i prava trgovačkih društava.

4. Politika tržišnog natjecanja

Politika državnih potpora EU-a već se dugo blagonaklono odnosi prema MSP-ovima, uvažavajući posebne poteškoće s kojima se susreću zbog svoje veličine. Komisija je 2014. donijela revidiranu Uredbu o općem skupnom izuzeću za državnu pomoć (Uredba (EU) br. 651/2014). Modernizacija sustava državnih potpora uključuje i to da države članice, ako su ispunjeni određeni uvjeti, imaju veću fleksibilnost za dodjeljivanje državnih potpora MSP-ovima bez prethodnog obavještanja Komisije i dobivanja njezina odobrenja. U skladu s tom Uredbom, MSP-ovi mogu dobiti državnu potporu u iznosu do 7,5 milijuna EUR.

B. Mreže EU-a za mala i srednja poduzeća

Politike i mreže za pomoć MSP-ovima prije svega uključuju opće usluge podrške MSP-ovima u EU-u kao što su „Europska poduzetnička mreža”, „SOLVIT”, „Tvoja Europa – poduzetništvo”, „Mala i srednja poduzeća i okoliš” i „Savjeti za upotrebu kemikalija: nacionalne službe za pomoć pri primjeni Uredbe REACH”. Nadalje, potporu za inovacije i istraživanja nude inicijativa EU-a za pomoć korisnicima prava intelektualnog vlasništva „IPR Help Desk”, internetska stranica za tehničku pomoć MSP-ovima „SME Techweb”, projekt „Služba za pomoć MSP-ovima kao korisnicima prava privatnog vlasništva u Kini”, „Europska mreža poslovno-inovacijskih centara”, „Europska mreža inovacija na radnom mjestu” i inicijativa „Gate2Growth”.

C. MSP-ovi i istraživanja

Istraživanja, razvoj i inovacije najvažniji su za održivu uspješnost i rast MSP-ova u EU-u. Cilj je programa Obzor 2020. za razdoblje 2014. - 2020. stvaranje boljeg i obuhvatnijeg sustava potpore za istraživačke i inovacijske aktivnosti MSP-ova. Usvajanjem jedinstvenog skupa pravila te bi se aktivnosti trebale znatno pojednostaviti. Taj pristup obuhvaća poticanje sudjelovanja MSP-ova uz pomoć „posebnog instrumenta namijenjenog MSP-ovima”, čiji je cilj popuniti praznine u financiranju početnih visokorizičnih istraživanja i inovacija koje provode MSP-ovi.

U reviziji koju je 2020. proveo Europski revizorski sud^[1] utvrđeno je da, iako se instrumentom za MSP-ove pruža učinkovita potpora MSP-ovima u razvoju njihovih inovacijskih projekata, postoje određeni izazovi u provedbi, primjerice u pogledu regionalne pokrivenosti i kasnog uvođenja koncepta neprihvatljivosti za financiranje.

Povrh toga, jačanje konkurentnosti MSP-ova jedan je od 11 tematskih ciljeva za kohezijsku politiku za razdoblje 2014. - 2020. Dodatna ulaganja u MSP-ove dodjeljivat će se i po drugim tematskim ciljevima, osobito za istraživanja i inovacije, niskouglijčno gospodarstvo te informacijske i komunikacijske tehnologije.

D. COSME – Program za konkurentnost poduzeća i MSP-ova

Uredba (EU) br. 1287/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavi Programa za konkurentnost poduzeća te malih i srednjih poduzeća (COSME) za razdoblje 2014. 2020. donesena je 11. prosinca 2013. S planiranim

[1]Europski revizorski sud (2020.); Tematsko izvješće: Instrument za mala i srednja poduzeća u praksi: djelotvoran i inovativan program koji je suočen s izazovima, str. 17.

proračunom od 2,3 milijarde EUR za razdoblje 2014. 2020., program COSME ima sljedeće opće ciljeve:

- poboljšanje pristupa financiranju za MSP-ove u obliku vlasničkog i dužničkog kapitala: kapitalni instrument za financiranje ulaganja u fazi rasta i instrument jamstva za zajmove koji će omogućiti MSP-ovima neposredne ili druge dogovore s financijskim posrednicima o dijeljenju rizika radi pokrića zajmova; 1,3 milijarde EUR iz proračuna programa COSME dodijeljeno je financijskim instrumentima;
- poboljšanje pristupa tržištima unutar Unije, kao i svjetskim tržištima: usluge za pomoć poslovanju usmjerene na rast bit će ponuđene u okviru Europske poduzetničke mreže radi poticanja širenja poslovanja, kako na jedinstvenom tržištu, tako i izvan EU-a;
- promicanje poduzetništva: aktivnosti će uključivati razvoj poduzetničkih vještina i stavova, naročito među novim poduzetnicima, mladima i ženama.

Komunikacije Komisije od 10. ožujka 2020. naslovljene „Nova industrijska strategija za Europu” (COM(2020)0102) i „Strategija za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu” (COM(2020)0103) sadrže prijedloge za pomoć MSP-ovima u radu, širenju djelatnosti i rastu. Parlament je reagirao na utjecaj pandemije koronavirusa na industrijske lance opskrbe i MSP-ove donošenjem [rezolucije](#) o usklađenom djelovanju EU-a za potporu mjerama gospodarskog oporavka u travnju 2020. Zastupnici su 25. studenoga 2020. donijeli [rezoluciju](#) kojom su pozvali Europsku komisiju da predstavi revidiranu industrijsku strategiju.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Europski parlament još je 1983. proglasio „Godinu malih i srednjih poduzeća i obrta” te pokrenuo niz inicijativa za poticanje njihova razvoja. Parlament otad redovito iskazuje svoju predanost poticanju razvoja MSP-ova u Europi. Primjerice:

- U lipnju 2010. Parlament je donio [Rezoluciju](#) o inovacijskoj politici Zajednice u svijetu koji se mijenja. U toj rezoluciji Parlament naglašava da je potrebno stvoriti uvjete u kojima će rizični kapital biti dostupniji MSP-ovima. Također poziva na razvoj instrumenata za financiranje MSP-ova kao što su mikrokrediti, poduzetnička kapitalna sredstva za osobe koje žele ulagati u inovativna poduzeća te ulaganja „poslovnih anđela” zainteresiranih za sponzoriranje poslovnih projekata mladih istraživača. Parlament također poziva države članice i Komisiju da omoguće porezne, financijske, poslovne i administrativne poticaje za ulaganje.
- U ožujku 2011. Parlament je donio [Rezoluciju](#) o industrijskoj politici za globalizirano doba. U njoj između ostalog poziva Komisiju da nastavi s provedbom Akta o malom poduzetništvu kako bi se smanjilo administrativno opterećenje i osigurao bolji pristup mogućnostima financiranja za MSP-ove. Također poziva na ažuriranje definicije MSP-ova kako bi se omogućila veća fleksibilnost u određenim industrijskim sektorima. Nadalje, Parlament apelira na Komisiju da poveća sudjelovanje malih i srednjih poduzeća u okvirnim programima za istraživanje i razvoj.

- U svibnju 2011. Parlament je donio [Rezoluciju](#) o reviziji Akta o malom poduzetništvu. U njoj Parlament između ostalog poziva države članice da usvoje posljednji preostali prijedlog o Statutu europskog privatnog trgovačkog društva. Također ističe svoju zabrinutost zbog činjenice da se testiranje utjecaja zakonodavstva na MSP-ove ne primjenjuje pravilno i dosljedno u svim novim zakonodavnim prijedlozima, posebice na nacionalnoj razini. Osim toga, Parlament upozorava države članice na „prerevno” donošenje propisa koje nadilazi zahtjeve zakonodavstva EU-a pri prenošenju direktiva u nacionalno pravo.
- U listopadu 2012. Parlament 2012. je donio [rezoluciju](#) pod nazivom „Mala i srednja poduzeća: konkurentnost i poslovne prilike”. U toj rezoluciji Parlament ističe niz područja među kojima su smanjenje administrativnog opterećenja, podrška konkurentnosti i otvaranju radnih mjesta, pokretanje novih inovativnih poduzeća (*start-up*) i pristup informacijama i financiranju.
- U siječnju 2014. Parlament je donio [Rezoluciju](#) o reindustrijalizaciji Europe u svrhu promicanja konkurentnosti i održivosti, u kojoj naglašava važnost MSP-ova u gospodarstvu EU-a i poziva na pružanje posebne potpore i pomoći MSP-ovima.
- U rujnu 2016. Parlament je donio [Rezoluciju](#) o pristupu financiranju za mala i srednja poduzeća i povećanju raznolikosti financiranja malih i srednjih poduzeća u uniji tržišta kapitala.
- U srpnju 2017. Parlament je donio [Rezoluciju](#) o razvoju ambiciozne industrijske strategije EU-a kao strateškog prioriteta za rast, zapošljavanje i inovacije u Europi.
- U veljači 2019. Parlament je donio [Rezoluciju](#) o sveobuhvatnoj europskoj industrijskoj politici o umjetnoj inteligenciji i robotici.
- 17. travnja 2020. Parlament je donio [Rezoluciju](#) o usklađenom djelovanju EU-a za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19 i njezinih posljedica.
- 17. lipnja 2020. Parlament je donio [Odluku](#) o osnivanju, nadležnostima, brojčanom sastavu i trajanju mandata Posebnog odbora za umjetnu inteligenciju u digitalnom dobu.
- 25. studenoga 2020. Parlament je donio [Rezoluciju](#) o novoj industrijskoj strategiji za Europu.

Frédéric Gouardères
10/2021

